

Grażyna Krupińska

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Sztuka i artysta według Rainera Marii Rilkego

Sztuka i artysta według Rainera Marii Rilkego

Streszczenie: Pytania dotyczące istoty sztuki, powinności artysty oraz zasad procesu twórczego nurtowały wielu twórców okresu modernizmu. Urodzony w Pradze poeta niemieckojęzyczny Rainer Maria Rilke (1875-1926) zmagał się z nimi przez całe życie. Analizując twórczość poetycką, prozatorską, eseistyczną, ale także dzienniki czy korespondencję poety, artykuł stara się odpowiedzieć na pytanie, jak i czy zmieniał się obraz artysty i sztuki u Rilkego. Za przełomowy należy uznać tom zatytułowany *Nowe wiersze* z roku 1907, od którego Rilke zaczyna tworzyć tzw. poetykę rzeczy (*Dingdichtung*). Artysta przestaje być prorokiem, twórcą prawie równym Bogu. Jego zadaniem jest teraz służba sztuce nawet za cenę cierpienia i samotności, choroby i obłądki. Dzieło stworzone przez takiego artystę jest w pełni autonomiczne, samodzielne i pozwala na zbliżenie się do istoty rzeczy. Z kolei w konstrukcji powieści pt. *Zapiski Maltego Lauridsa Brigge* doszukać się można analogii do procesu twórczego. Na zakończenie pojawia się pytanie, na ile Rilke i jego rozumienie sztuki i powinności artysty wpisują się w proces mitologizacji artysty, którego apogeum przypada na przełom wieku XIX i XX.

Słowa kluczowe: Rainer Maria Rilke, artysta, proces twórczy, poetyka rzeczy, mit artysty

Kunst und Künstler im Werk von Rainer Maria Rilke

Zusammenfassung: Für viele Künstler der Moderne gehörten die Fragen nach dem Wesen der Kunst, den Aufgaben des Künstlers und den Prinzipien des schöpferischen Prozesses zu den ganz wesentlichen. Den in Prag geborenen deutschsprachigen Dichter Rainer Maria Rilke (1875-1926) beschäftigten sie sein ganzes Leben lang. Der Beitrag versucht der Frage nachzugehen, wie und ob sich das Bild des Künstlers und der Kunst bei Rilke im Laufe der Zeit verändert hat. Befragt werden dabei sowohl seine literarischen Werke (Lyrik, Prosa, Essays) als auch die Tagebücher und die private Korrespondenz. Einen Durchbruch markiert der Gedichtband *Neue Gedichte* aus dem Jahre 1907, mit dem Rilke die sog. Dingdichtung zu schaffen beginnt. Der Künstler hört auf, ein Prophet zu sein, der Gott fast ebenbürtig ist. Seine Aufgabe beruht jetzt darauf, der Kunst zu dienen, auch wenn der Preis dafür Leiden und Einsamkeit, Krankheit und Wahnsinn sein sollten. Das von so einem Künstler geschaffene Werk ist autonom und souverän und erlaubt es, dem Wesen der Dinge näher zu treten. In der Konstruktion des Romans *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge* lässt sich wiederum eine Analogie zu dem schöpferischen Prozess feststellen. Zum Schluss wird gefragt, inwiefern Rilkes Kunst- und Künstlerverständnis sich in den Prozess der Mythologisierung des Künstlers um die Jahrhundertwende einschreibt.

Schlagwörter: Rainer Maria Rilke, Künstler, der schöpferische Prozess, Dingdichtung, Künstlermythos

Art and the Artist according to Rainer Maria Rilke

Abstract: Numerous modernist authors pondered on questions concerning the essence of art, the duty of the artist and the principles of the creative process. A German-language poet born in Prague, Rainer Maria Rilke (1875–1926) spent his lifetime trying to cope with these questions. By means of an analysis of his poetry, prose, and essays, but also diaries and correspondence, the author of this article endeavours to answer the question whether and how the image of the artist and art has been evolving in Rilke's work. His volume from 1907, entitled *New Poems*, ought to be considered the groundbreaking one, as from this volume on Rilke begins to create the so-called poetry of things (*Dingdichtung*). The artist ceases to be a prophet, or a creator almost equal to God. His duty now is serving art, even at the price of suffering and loneliness, illness and insanity. The work created by such an artist is fully independent and unassisted; it makes it possible to get closer to the essence of things. In turn, in the structure of a novel entitled *The Notebooks of Malte Laurids Brigge*, one can trace an analogy to the creative process. Finally, a question is posed to what extent Rilke, and his understanding of art and the duty of the artist contribute to the process of mythologising the artist, whose high point is identified at the turn of the 19th and the 20th centuries.

Keywords: Rainer Maria Rilke, artist, creative process, poetry of things, myth of the artist

Grażyna Krupińska, doktor nauk humanistycznych, germanistka, literaturoznawczyni, adiunkt w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Śląskiego, zainteresowania badawcze: niemieckojęzyczna literatura kobieca przełomu XIX i XX wieku, dyskurs Obcego/Innego we współczesnej kulturze, gender studies.

Grażyna Krupińska, Dr., Germanistin, Literaturwissenschaftlerin, Mitarbeiterin am Germanistischen Institut der Schlesischen Universität; Forschungsschwerpunkte: deutschsprachige Schriftstellerinnen der Jahrhundertwende, Fremdheits- und Andersheitsdiskurs, Gender Studies.